

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
23 січня 2024 року,
протокол № 4.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

23 січня 2024 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, доктор економічних наук, професор

Віктор СИНЧАК

---

10 січня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

16 січня 2024 року, протокол № 4 .

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка

Алла КРУШИНСЬКА

---

16 січня 2024 року

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

_____ 2024 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
1.2.	Лекції <i>(теми і плани)</i>		4
1.3.	Семінарські заняття <i>(теми і плани занять; питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю; завдання для лабораторних робіт; методичні рекомендації для підготовки до занять)</i>	–	5
1.4.	Самостійна робота студентів <i>(теми, завдання, задачі для самостійної роботи студентів; методичні рекомендації до їх виконання; питання для самоперевірки тощо)</i>	–	27
1.5.	Індивідуальні завдання <i>(форми, тематика завдань; методичні рекомендації до їх виконання)</i>	–	32
1.6.	Підсумковий контроль <i>(форми, питання, завдання, задачі тощо для підсумкового контролю; зразок екзаменаційного (залікового) білета)</i>	–	33
2.	Схема нарахування балів <i>(загальна схема; розрахунки нарахування балів за відповідні види навчальної діяльності)</i>	–	36
3.	Рекомендовані джерела <i>(в розрізі тем дисципліни)</i>	–	38
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	44

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Сутність та складові бюджетного менеджменту	14	2	2	-	-	10	15	2	-	-	-	13
2.	Структура бюджету держави як об'єкта управління	14	2	2	-	-	10	15	-	2	-	-	13
3.	Органи управління бюджетом	14	2	2	-	-	10	13	-	-	-	-	13
4.	Бюджетне планування	16	2	4	-	-	10	15	2	-	-	-	13
5.	Виконання бюджету	14	2	2	-	-	10	15	-	2	-	-	13
6.	Облік виконання бюджетів	19	2	4	-	-	13	19	2	-	-	-	17
7.	Звітність про виконання бюджетів	14	2	2	-	-	10	15	-	2	-	-	13

8.	Контроль за виконанням бюджетів	14	2	2	-	-	10	13	-	-	-	-	13
9.	Світовий досвід бюджетного менеджменту	16	4	2	-	-	10	15	2	-	-	-	13
	Всього годин:	135	20	22	-	-	93	135	8	6	-	-	121

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
	Змістовий модуль 1	
1.	Сутність та складові бюджетного менеджменту	2
1.1.	Сутність бюджетного менеджменту	
1.2.	Система управління бюджетом	
1.3.	Складові бюджетного менеджменту	
2.	Структура бюджету держави як об'єкта управління	2
2.1.	Сутність бюджету та його роль у суспільстві	
2.2.	Методи, принципи та джерела формування доходів бюджету.	
2.3.	Організація та завдання управління бюджетними потоками	
3.	Органи управління бюджетом	2
3.1.	Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції	
3.2.	Міністерство фінансів України як орган оперативного управління бюджетом: структура, завдання, функції та права	
3.3.	Місцеві фінансові органи, їхні функції, права та структура	
4.	Бюджетне планування	2
4.1.	Економічні основи бюджетного планування, його зміст, принципи і завдання	
4.2.	Етапи, методи та рівні бюджетного планування	
4.3.	Організація бюджетного планування. Основні етапи розробки проекту бюджету	
5.	Виконання бюджету	2
5.1.	Поняття та принципи виконання бюджету	
5.2.	Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету	
5.3.	Виконання видаткової частини бюджетів	
6.	Облік виконання бюджетів	2
6.1.	Організація обліку виконання бюджету, його завдання та значення	
6.2.	Бухгалтерські документи та реєстри у бюджетному обліку.	
6.3.	Порядок їх складання, перевірки й обробки План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів	
7.	Звітність про виконання бюджетів	2
7.1.	Організація, види та форми бюджетної звітності.	
7.2.	Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів, одержаних із відповідних бюджетів.	
7.3.	Періодична звітність про виконання бюджету	
8.	Контроль за виконанням бюджетів	2

8.1.	Сутність і призначення бюджетного контролю, його роль у бюджетному менеджменті.	
8.2.	Види, форми та методи бюджетного контролю.	
8.3.	Органи бюджетного контролю, їхня класифікація.	
9.	Світовий досвід бюджетного менеджменту	4
9.1.	Порівняльна характеристика організації бюджетного процесу в зарубіжних країнах.	
9.2.	Бюджетний федералізм: світовий досвід теорії та практики.	
9.3.	Фінансово-управлінські технології формування бюджету у зарубіжних країнах	
	Усього	20

1.3. Семінарські заняття

1.3.1. Теми та питання семінарських занять і методичні рекомендації до їх опрацювання

Семінарське заняття 1

Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту

Питання для усного опитування та дискусії

1.1. Об'єкт, суб'єкти, предмет та завдання бюджетного менеджменту, їх загальна характеристика.

1.2. Нормативно-правове забезпечення бюджетного менеджменту: стан і дискусійні питання:

1.2.1. Бюджетний кодекс України, його роль і місце в правовому регулюванні бюджетними відносинами та бюджетному менеджменті.

1.2.2. Податковий кодекс України, його необхідність і значення в нормативно-правовому забезпеченні бюджетного процесу.

1.3. Складові бюджетного менеджменту та взаємозв'язки між ними.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Бюджетний менеджмент виконує роль:

- а) цивілізованого механізму управління розподілом бюджетних коштів;
- б) інструменту реалізації бюджетної політики держави;
- в) засобу впливу держави на розвиток соціально-економічних процесів;
- г) механізму формування ресурсів бюджету та напрямів їхнього використання.

...

10. Статтею 116 Конституції України функцію розробки проекту закону про Держбюджет закріплено за:

- а) Бюджетним комітетом Верховної Ради України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Міністерством фінансів України;
- г) Рахунковою палатою України.

Варіант 2.

1. Об'єктом бюджетного менеджменту є:

- а) бюджетні ресурси;
- б) органи управління бюджетами різного рівня;
- в) бюджетне законодавство;
- г) управлінські рішення у сфері бюджетних відносин.

...

10. Предметом бюджетного менеджменту є:

- а) теоретико-методологічні засади і практичні аспекти функціонування бюджетних відносин;
- б) теоретико-методологічні засади і практичні аспекти організації бюджетних відносин;

в) теоретико-методологічні засади і практичні аспекти управління бюджетом;

г) теоретико-методологічні засади і практичні аспекти розвитку бюджету.

Завдання 1.1. Використовуючи наведений у табл. 1.1 перелік конституційних повноважень, визначте які з них належить до компетенції суб'єктів бюджетного менеджменту. Результати роботи відобразіть у табл. 1.2, вказавши пункт, статтю Конституції України, якою закріплено повноваження суб'єктів бюджетного менеджменту.

Таблиця 1.1

Конституційні повноваження суб'єктів бюджетного менеджменту

№ з. п.	Повноваження
1.	розробка проекту закону про Державний бюджет України
2.	підготовка та виконання обласних бюджетів
3.	прийняття рішення щодо звіту про виконання Державного бюджету України
4.	забезпечення виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України
5.	забезпечення складання звіту про виконання районних бюджетів
6.	затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього
7.	затвердження бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць
8.	подання Верховній Раді України звіту про виконання Державного бюджету України
9.	підготовка та виконання районних бюджетів
10.	контроль за виконанням Державного бюджету України
11.	забезпечення складання звіту про виконання обласних бюджетів
12.	встановлення місцевих податків і зборів відповідно до закону

Таблиця 1.2

Розподіл конституційних повноважень за суб'єктами бюджетного менеджменту

№ з. п.	Назва суб'єкта бюджетного менеджменту	Назва нормативно-правового акта (пункт, стаття), яким визначено повноваження
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: управління бюджетом, бюджетний менеджмент, система управління бюджетом, бюджетні потоки, бюджетні ресурси, централізований фонд грошових коштів держави, основний фінансовий план держави, бюджетне законодавство, бюджетний процес, бюджетне планування, організація виконання бюджету, бюджетний облік, бюджетна інформація, бюджетний контроль.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- обумовленість виникнення бюджетного менеджменту;
- сутність та призначення бюджетного менеджменту;

- об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту;
- органи управління бюджетами різного рівня;
- сутність складових бюджетного менеджменту.

Розв'язування завдання 1.1. Для визначення суб'єктів бюджетного менеджменту доцільно опрацювати рекомендовані літературні джерела за темою та лекційний матеріал з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент». З метою визначення конституційних повноважень суб'єктів бюджетного менеджменту необхідно використовувати статті Конституції України, що стосуються питання управління бюджетом.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Бюджет як основний централізований фонд грошових коштів держави.
- 1.2. Система видатків бюджету. Економічний зміст видатків бюджету.
- 1.3. Джерела фінансування видатків бюджету.
- 1.4. Бюджетний устрій та бюджетна система України.
- 1.5. Розмежування доходів і видатків між бюджетами.
- 1.6. Взаємовідносини між бюджетами України: форми та порядок здійснення.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Кому із зарубіжних учених належить визначення бюджету, як плану, що має відображення у вигляді фінансових понять, які покривають усі сфери бізнесу:

- а) Пітеру Бейкеру;
- б) Леону Меджінсону;
- в) Чарльзу Скотту;
- г) Валентині Родіоновій.

...

10. До складових бюджету, як основного фінансового плану держави, відносять:

- а) державний та місцеві бюджети;
- б) податкові і неподаткові надходження;
- в) бюджетні трансферти;
- г) доходи та видатки.

Варіант 2.

1. До характерних ознак бюджету, як основного централізованого фонду грошових коштів держави, належить:

- а) нецільове призначення фонду;
- б) державно-правове регулювання процесу формування і використання коштів фонду;
- в) пасивне використання коштів фонду;
- г) обмежене право держави на розпорядження коштами фонду.

...

10. До складових бюджету, як основного фінансового плану держави, відносять:

- а) державний та місцеві бюджети;
- б) податкові і неподаткові надходження;
- в) бюджетні трансферти;
- г) загальний і спеціальний фонд.

Завдання 2.1. Використовуючи показники табл. 2, визначте коефіцієнт еластичності податкових надходжень до Державного бюджету України загалом і за видами податків зокрема.

За величиною коефіцієнта еластичності письмово обґрунтуйте, наскільки податкові надходження загалом і за видами податків узгоджуються з інтересами платника та бюджету.

Вихідні показники (фактичні) для виконання завдання 2.1

Показники	Роки*			
	20...	20...	20...	20...
Номінальний ВВП (млрд. грн.)				
Податкові надходження (млрд. грн.), з них:				
- податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості				
- рентна плата за використання інших природних ресурсів				
- внутрішні податки на товари та послуги				
- податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції				

Примітки: 1) дані до табл. 2.1 заносяться за останні звітні (повні) чотири роки; 2) дані по податкових надходженнях використовуються із Звіту про фінансові результати виконання Державного бюджету України (Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України); 3) дані номінального ВВП використовуються за даними Мінфіну (<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2017>) або Державної служби статистики.

Таблиця 2.2

Визначення та зміна коефіцієнта еластичності податкових надходжень

Показники	Роки			
	20...	20...	20...	20...
Номінальний ВВП (млрд. грн.)				
Відсоткові зміни у ВВП, %	-			
Податкові надходження, всього (млрд. грн.)				
Відсоткові зміни у податкових надходженнях, %	-			
Коефіцієнт еластичності податкових надходжень	-			
з них: - податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості				
Відсоткові зміни у податках на доходи, податках на прибуток, податках на збільшення ринкової вартості, %	-			
Коефіцієнт еластичності податків на доходи, податків на прибуток, податків на збільшення ринкової вартості	-			
- рентна плата за використання інших природних ресурсів				
Відсоткові зміни у рентній платі за використання інших природних ресурсів, %	-			
Коефіцієнт еластичності рентної плати за використання інших природних ресурсів	-			
- внутрішні податки на товари та послуги				
Відсоткові зміни у внутрішніх податках на товари та послуги, %	-			
Коефіцієнт еластичності внутрішніх податків на товари та послуги	-			
- податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції				
Відсоткові зміни у податках на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, %	-			
Коефіцієнт еластичності податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	-			

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджет держави, державний бюджет, місцеві бюджети, бюджетні відносини, доходи бюджету, податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти, видатки бюджету, витрати бюджету, державний борг, бюджетний дефіцит, міжбюджетні трансферти.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- зміст і структура доходів бюджету;
- ознаки класифікації видатків бюджету;
- причини виникнення та методи покриття бюджетного дефіциту;
- сутність і структура бюджетної системи України;
- принципи побудови бюджетної системи України.

Розв'язування завдання 2.1. Для визначення коефіцієнта еластичності податкових надходжень ($KE_{\text{пн}}$) слід враховувати, що він характеризує зміну обсягів податкових надходжень до державного бюджету відносно зміни обсягу валового внутрішнього продукту та визначається за формулою:

$$KE_{\text{пн}} = \Delta \text{ПН}_{\text{дб}} / \Delta \text{ВВП}$$

де, $\Delta \text{ПН}_{\text{дб}}$ – відсоткова зміна податкових надходжень до державного бюджету за відповідний період;

$\Delta \text{ВВП}$ – відсоткова зміна валового внутрішнього продукту за відповідний період.

При цьому необхідно пам'ятати, що коефіцієнт еластичності може бути біля одиниці, більшим за одиницю (означає, що податкові надходження є еластичними і їх зміна відбувається вищими темпами, ніж зміни в обсязі ВВП) і меншими одиниці (податкові надходження нееластичні і зміна в обсязі ВВП суттєво не впливає на зміну обсягів податкових надходжень), хоча за видами податків він може бути іншим.

Податкові надходження з показником еластичності біля одиниці відповідають інтересам бюджету, бо забезпечують збільшення його доходів в період економічного зростання, а також – платників податків, оскільки у період спаду економіки зменшуються податкові надходження і така ситуація не приводить до зростання податкового тягаря.

Результати виконання завдання запишіть у табл. 2.2.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Органи управління бюджетом

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Державна служба фінансового моніторингу України як орган державного управління.
- 1.2. Державна казначейська служба України: структура центрального апарату, основні завдання, функції та права.
- 1.3. Державна фіскальна служба України та її повноваження в системі органів оперативного управління бюджетом.
- 1.4. Органи міжгалузевого оперативного управління бюджетними коштами та їхні функції.
- 1.5. Система органів галузевого управління бюджетними коштами.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Положення про Мінфін України затверджується:

- а) наказом Міністра фінансів України;
- б) указом Президента України;
- в) постановою Кабінету Міністрів України;
- г) постановою Верховної Ради України.

...

10. Казначейська система України за структурою має:

- а) дворівневу структуру;
- б) трьохрівневу структуру;
- в) однорівневу структуру;
- г) багаторівневу структуру.

Варіант 2.

1. В Україні стратегічне управління бюджетом здійснюють:

- а) Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, органи місцевого самоврядування;
- б) Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України;
- в) Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, адміністрація Президент України, Міністерство фінансів України;
- г) Кабінет Міністрів України, органи місцевого самоврядування, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України.

...

10. Кабінет Міністрів України координує діяльність Державної аудиторської служби України через:

- а) Міністра юстиції України;
- б) Міністра економічного розвитку і торгівлі України;
- в) Голову державної казначейської служби України;
- г) Міністра фінансів України.

Завдання 3.1. Використовуючи наведений у табл. 3.1 перелік окремих завдань, визначте яке із них належить до компетенції відповідного органу оперативного управління бюджетом. Результати виконання завдання відобразіть у табл. 3.2, вказавши нормативно-правовий акт, що дає підставу віднесення цього завдання до відповідного органу оперативного управління бюджетом.

Таблиця 3.1

Перелік окремих завдань органів оперативного управління бюджетом

№ з. п.	Завдання
1	реалізація державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів
2.	реалізація державної політики у сфері бухгалтерського обліку виконання бюджетів
3.	здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на досягнення економії бюджетних коштів
4.	забезпечення формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів
5.	надання у передбачених законом випадках адміністративних послуг
6.	внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері державної митної справи
7.	забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері державного пробірної контролю, бухгалтерського обліку та аудиту.
8.	реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом
9.	внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері бухгалтерського обліку виконання бюджетів

Таблиця 3.2

Розподіл завдань за органами оперативного управління бюджетом

№ завдання	Назва органу оперативного управління бюджетом	Назва нормативно-правового акта (пункт, стаття тощо)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

7.		
8.		
9.		

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, місцеві фінансові органи, Державна служба фінансового моніторингу України, Державна казначейська служба України, Державна фіскальна служба України, Державна аудиторська служба України.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- місце Міністерства фінансів України в управлінні бюджетом;
- повноваження місцевих фінансових органів в управлінні бюджетами;
- завдання та функції Державної служби фінансового моніторингу України;
- завдання та функції Державної казначейської служби України та її територіальних органів.

Розв'язування завдання 3.1. Для визначення органів оперативного управління доцільно опрацювати рекомендовані літературні джерела за темою та лекційний матеріал з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент». З метою ідентифікації завдань органів оперативного управління бюджетом, необхідно використовувати чинні нормативно-правові акти, зокрема: Положення про Державну казначейську службу України, Положення про Державну службу фінансового моніторингу України, Положення про Міністерство фінансів України, Положення про Державну податкову службу України, Положення про Державну аудиторську службу України.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Бюджетне планування

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Програмно-цільовий метод у бюджетному плануванні та особливості його застосування в Україні.
- 1.2. Порядок складання проекту Державного бюджету України.
- 1.3. Розгляд і затвердження Державного бюджету України.
- 1.4. Порядок складання, розгляду та затвердження місцевих бюджетів.
- 1.5. Завдання і методологія планування доходів бюджету.
- 1.6. Особливості планування доходів і видатків місцевих бюджетів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. За термінами охоплення бюджетне планування поділяють на:

- а) зведене, територіальне та адресне;
- б) загальнодержавне, індивідуальне, зведене;
- в) оперативне, поточне та стратегічне;
- г) короткострокове, територіальне, загальнодержавне.

...

10. Уряд подає проект закону про Державний бюджет Верховній Раді України і Президенту України у строк:

- а) не пізніше 15 вересня року, що передує плановому;
- б) не пізніше 1 вересня року, що передує плановому;
- в) не пізніше 10 вересня року, що передує плановому;
- г) не пізніше 20 вересня року, що передує плановому.

Варіант 2.

1. Бюджетне планування, згідно з Бюджетним кодексом України, охоплює дві стадії:

- а) складання проекту бюджету; розгляд проекту бюджету;

- б) складання проекту бюджету; розгляд і затвердження бюджету;
- в) розгляд проекту бюджету; затвердження бюджету;
- г) складання проекту бюджету; затвердження бюджету.

...

10. Метод бюджетного планування, який передбачає обов'язкове врівноваження доходів і видатків, що забезпечує стійкість, створює необхідні умови для успішного виконання бюджетів, називають:

- а) балансовим методом;
- б) методом прямого рахунку;
- в) програмно-цільовим методом;
- г) методом екстраполяції.

Задача 4.1 Використовуючи метод ефективної ставки, спрогнозуйте доходи Зведеного бюджету з податку на прибуток підприємств на прогнозний рік за трьома сценаріями. Для прогнозування використовуйте дані трьох попередніх років, відобразивши їх у табл. 4.1.

Прогнозні надходження податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету необхідно розраховувати та відображати у табл. 4.2.

Таблиця 4.1

Фактичні та прогнозні вихідні дані для виконання завдання

Роки	Показники			Ефективна ставка, %
	Номінальний ВВП, млн. грн.	Прибуток прибуткових підприємств, млн. грн.	Фактичні надходження податку на прибуток підприємств до бюджету, млн. грн.	
20...				
20...				
20...				
Прогнозний 20... Сценарій 1			X	
Прогнозний 20... Сценарій 2			X	
Прогнозний 20... Сценарій 3			X	

Таблиця 4.2

Очікувані надходження податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету

Рік	База оподаткування (умовна) у прогнозному році	Середня ефективна ставка	Прогнозний обсяг податку на прибуток підприємств
Прогнозний 20... Сценарій 1			
Прогнозний 20... Сценарій 2			
Прогнозний 20... Сценарій 3			

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне планування, програмно-цільовий метод, методи бюджетного планування, кошторис, кошторисне планування, кошторисне фінансування, бюджетні асигнування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- зміст, принципи і завдання бюджетного планування;

- методи бюджетного планування;
- основні етапи розробки проекту Держбюджету;
- програмно-цільовий метод та особливості його застосування в бюджетному процесі;
- порядок складання проекту Державного бюджету України;
- розгляд і затвердження Державного бюджету України;
- порядок складання, розгляду і затвердження місцевих бюджетів;
- бюджетний регламент, його зміст, завдання та засади побудови;
- основні завдання планування доходів і видатків бюджету;
- кошторисне планування, кошториси бюджетних установ;
- норми і нормативи кошторисного планування та фінансування.

Розв’язування задачі 4.1. Для прогнозування податку на прибуток на прогнозний період необхідно використовувати Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на прогнозний рік, які щорічно затверджуються відповідними постановами Кабінету Міністрів України з затвердженою кількістю сценаріїв (до прикладу, прогнозні показники на 2019 рік затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2018 р. № 546).

Дані за три попередні роки доцільно використовувати фактичні, що подаються у статистичній звітності Державної служби статистики та/або Міністерства фінансів України. Третій (останній рік перед прогнозним роком) рік доцільно коригувати на очікувані результати номінального ВВП і прибутку прибуткових підприємств, а також на очікувані надходження податку на прибуток.

Ефективна ставка для попередніх трьох років розраховується студентами самостійно. Для кожного сценарію у прогнозованому році використовується середня ефективна ставка, що також розраховується студентами.

Прогнозування податку на прибуток доцільно розраховувати з дотриманням наступної послідовності та за допомогою нижченаведених формул:

$$\text{ППП}_t = \text{БО}_t * \text{А}_{\text{еф.}}$$

де ППП_t – прогнозована величина податку на прибуток підприємств у прогнозованому періоді;

БО_t – база оподаткування у прогнозованому періоді;

$\text{А}_{\text{еф.}}$ – ефективна ставка податку.

$\text{А}_{\text{еф.}}$ Визначається за формулою:

$$\text{А}_{\text{еф.}} = \text{ППП}_{t-1} / \text{БО}_{t-1},$$

де ППП_{t-1} – сума податку на прибуток підприємств за попередній період;

БО_{t-1} – умовна база оподаткування за попередній період.

Для визначення прогнозної суми податку на прибуток з умовної бази оподаткування ефективна ставка визначається розрахунково як середня ефективна ставка за попередні три роки.

Задача 4.2. На підставі наведених у табл. 1 даних (без урахування ПДВ), сплануйте на плановий рік обсяги податкових надходжень із ПДВ до державного бюджету (табл. 2).

Таблиця 1

Вихідні дані для планування ПДВ до Державного бюджету України

Зміст операцій	Сума, млн. грн.
Виконання будівельних робіт за договірною вартістю, всього	13600
у. т. ч.:	9700
-у плановому році	

з них оплата матеріалів	4200
Реалізація роздрібною торгівлею підакцизних товарів	16480
з них акцизний податок	2100
придбано торгівлею товари	12700
Імпортування платниками ПДВ підакцизних товарів контрактною вартістю €680 млн. (митна вартість €700 млн.), з яких мито €5,5 млн., акцизний податок €45 млн (курс НБУ €1/33.5 грн.).	*
Заявлено платниками ПДВ для бюджетного відшкодування на їх поточні рахунки	1700

Примітка. *Розраховується.

Таблиця 2

Планування ПДВ до державного бюджету України

Зміст операцій	База оподаткування, обсяги, млн. грн.	Відповідність ПК України, п. п., стаття	ПДВ, млн. грн.	
			ПЗ	ПК
Виконання будівельних робіт за договірною вартістю, всього				
у. т. ч. : -у плановому році				
з них оплата матеріалів				
Реалізація роздрібною торгівлею підакцизних товарів				
з них акцизний податок				
придбано торгівлею товари				
Імпортування платниками ПДВ підакцизних товарів контрактною вартістю €680 млн. (митна вартість €700 млн.), з яких мито €5,5 млн., акцизний податок €45 млн (курс НБУ €1/33.5 грн.)*.				
Сума ПЗ і ПК*				
Заплановано ПДВ до бюджету*				
Заявлено платниками ПДВ для бюджетного відшкодування на їх поточні рахунки				
Чисті доходи державного бюджету від ПДВ (довідково)*				

Примітки: 1) ПЗ – податкове зобов'язання; 2) ПК – податковий кредит; 3) * розраховується довідково.

Методичні рекомендації

Для розв'язування задачі 4.2 доцільно застосовувати підпункт 14.1.266 пункту 14.1 статі 14; статтю 39¹ та статі 185-211 Податкового кодексу України, а також статтю 29 Бюджетного кодексу України. При цьому рекомендується використовувати нижчезазначені формули:

- 1) Визначення бази оподаткування (БО) здійснюється за формулою: $BO = ДВ$, де ДВ – договірна (контрактна) вартість, грн. До складу договірної (контрактної) вартості

включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податків безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг. До складу договірної (контрактної) вартості не включаються суми неустойки (штрафів та/або пені), три проценти річних та інфляційні, що отримані платником податку внаслідок невиконання або неналежного виконання договірних зобов'язань;

- 2) Визначення бази оподаткування (**БО**) для роздрібною торгівлі при реалізації підакцизних товарів здійснюється за формулою: $BO = DV - AP$, де **АП** – акцизний податок;
- 3) Визначення бази оподаткування (**БО**) для товарів, що ввозяться на митну територію України, здійснюється за формулою: $BO = (DV \geq MB + VM + AP) * K_v$, де **МВ** – митна вартість товарів; **ВМ** – ввізне мито; **К_в** – курс грн. до іноземної валюти;
- 4) Договірна вартість визначається за формулою: $DV = BSK + VMA + VNA$, де **БСК** – будь-яка сума коштів, грн; **ВМА**, **ВНА** – відповідно вартість матеріальних активів і вартість нематеріальних активів, що передаються платнику податків безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг, грн;
- 5) Податкові зобов'язання з податку на додану вартість (**ПЗпдв**) визначаються за формулою, грн:
 $PZ_{pdv} = BO * A_{pdv}$, де **А_{пдв}** ставка ПДВ для оподаткування відповідних операцій, %;
- 6) Податковий кредит з податку на додану вартість (**ПКпдв**) визначається за формулою, грн.:
 $PK_{pdv} = DV * A_{pdv}$;
- 7) Податок на додану вартість, що планується для сплати до державного бюджету (**ПДВ_б**) визначається за формулою, грн.: $PDV_b = \sum PZ_{pdv} - \sum PK_{pdv}$.
- 8) Чисті доходи державного бюджету (**ЧДд_б**) розраховуються довідково за формулою:
 $ChD_{db} = PDV_b - PDV_{bv}$, де **ПДВ_{бв}** – сума ПДВ заявлена платниками для бюджетного відшкодування.

Задача 4.3. На підставі наведених даних у табл. 3 сплануйте до місцевого бюджету на плановий рік та на два наступні бюджетні періоди за плановим роком податкові надходження від земельного податку (табл. 4) із земель, відведених у місті для колективного житлового будівництва, які мають нормативну грошову оцінку (НГО) (незалежно від місцезнаходження) і за земельні ділянки за межами населених пунктів, НГО яких не проведено), для яких використовується НГО одиниці площі ріллі по області.

Таблиця 3

Вихідні дані для планування земельного податку до місцевого бюджету

Показники	Одиниці виміру (га, м ² , грн., %)
Земельні ділянки що знаходяться ще 5 років в межах міста в яких НГО проведено, га	609,3040 *(К=)
З них:-як присадибні ділянки, що перебувають у власності 26 ветеранів війни, яких у 1-му і 2-му бюджетних періодах залишатиметься відповідно 23 і 19 осіб	5,1743
-для будівництва індивідуальних гаражів, що перебувають у власності всіх же 26 ветеранів війни, яких у 1-му і 2-му бюджетних періодах залишатиметься відповідно 23 і 19 осіб	0,2654

Коефіцієнт індексації НГО у першому бюджетному періоді після планового року(для земель на яких проведено НГО)	1,048
НГО для земель на яких її проведено, грн./м ²	38,87
Земельні ділянки за межами населених пунктів, НГО яких не проведено, га	142,46*(К=)
з них: - земельні ділянки кладовищ, площа яких не змінюватиметься ще п'ять років	24,26
НГО одиниці площі ріллі по області на плановий рік для земель де не проведено НГО, грн/га	29841,37
НГО одиниці площі ріллі по області на 1-й бюджетний період після планового року для земель, на яких не проведено НГО, грн/га	30127,68
НГО одиниці площі ріллі по області на 2-й бюджетний період після планового року для земель, на яких не проведено НГО, грн/га	31286,42
Ставка податку для усіх видів земель, %	0,5

*Примітка. (К=) зазначається індивідуальний коефіцієнт, на який множаться дані.

Розв'язування

Таблиця 4

Планування та прогнозування земельного податку до місцевого бюджету

Зміст операцій	Податок на плановий бюджетний рік, грн.	Прогноз податку на два наступні за плановим роком бюджетні періоди, грн.	
		1-й бюджетний період	1-й бюджетний період
Визначення земельного податку на плановий рік, всього			
у т. ч.: - з земельних ділянок проведеною НГО			
із земельних ділянок з не проведеною НГО			

Методичні рекомендації

Задача виконується студентами самостійно відповідно до методичних рекомендацій. При цьому площа земельних ділянок множиться на індивідуальний коефіцієнт, який зазначається в дужках, що наведені в умові задачі.

Індивідуальний коефіцієнт обирається за абеткою у списку групи студентів. Так, студент(ка), який(яка) знаходиться у списку групи під №1 – обирає коефіцієнт 1,01; під №2 -

обирає коефіцієнт 1,02;... під №10 - обирає коефіцієнт 1,0; під №11 - обирає коефіцієнт 1,1;...; під №20- обирає коефіцієнт 2,0; під №21 - обирає коефіцієнт 2,01; під №22 – 2,02 і т. д.

Земельний податок на плановий рік, а також на перший і другий бюджетні періоди наступні за плановим роком, визначається окремо із земельних ділянок з проведеною НГО і з непроведеною НГО. Для чого використовуються формули:

$$ПЗ_{пр} = (P - P_{но}) * НГО * K_1 * A_{пз} - P_{фo} (П_{юo}), \quad (1)$$

де $ПЗ_{пр}$ - податок земельний на плановий рік, 1-й і 2-й бюджетні періоди після планового року; P – площа земельної ділянки, га, кв. м. (1 га = 10000 кв. м); $P_{но}$ – площа земельних ділянок, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, га, кв.м; $НГО$ - Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки; K_1 – коефіцієнт індексоції НГО; $A_{пз}$ – ставка земельного податку, %; $P_{фo} (П_{юo})$ – пільга із земельного податку для фізичних і юридичних осіб відповідно, яка для фізичних осіб визначається за формулою:

$$P_{фo} = G_{Нфo} * Ч_{фo} * НГО * K_1 * A_{пз}, \quad (2)$$

де $G_{Нфo}$ – гранична норма пільгової площі відповідного виду земельної ділянки, визначена ПК України на одну фізичну особу кв. м. При цьому відповідно до п. 281.2 статі 281 ПК України «Звільнення від сплати податку за земельні ділянки, передбачене для відповідної категорії фізичних осіб пунктом 281.1 цієї статті, поширюється на земельні ділянки за кожним видом використання у межах граничних норм:»; $Ч_{фo}$ – чисельність фізичних осіб, які мають право на пільгу, осіб.

Сума земельного податку на плановий рік із земельних ділянок з проведеною НГО і із земельних ділянок, що знаходяться за межами населених пунктів, НГО яких не проведено, визначається за формулою:

$$\sum ПЗ_{пр} = ПЗ_{знго} + ПЗ_{бнго}, \quad (3)$$

де $\sum ПЗ_{пр}$ – сума земельного податку на плановий рік, перший і другий бюджетний періоди, наступні за плановим роком, грн; $ПЗ_{знго}$ – земельний податок із земельних ділянок з проведеною НГО, грн; $ПЗ_{бнго}$ – земельний податок із земельних ділянок, що знаходяться за межами населених пунктів, без проведеної НГО, грн.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Виконання бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Бюджетна класифікація та її роль у бюджетному процесі.
- 1.2. Система справляння доходів бюджету.
- 1.3. Поняття бюджетного фінансування, його організація та принципи.
- 1.4. Розпорядники бюджетних коштів, їхні права та обов'язки.
- 1.5. Виконання дохідної частини бюджетів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Отримання субсидій населенням на забезпечення побутовим вугіллям окремих категорій громадян є виконанням Держбюджету за:

- а) видатками бюджету на газове господарство;
- б) видатками на соціальний захист і соціальне забезпечення;
- в) видатками бюджету на будівництво та регіональний розвиток;
- г) видатками бюджету на житлово-комунальне господарство.

...

10. Безпосередню роботу з мобілізації доходів бюджету, відповідно до Бюджетного кодексу, виконують:

- а) органи стягнення;
- б) підрозділи Державної казначейської служби України;
- в) підрозділи Державної аудиторської служби України;
- г) підрозділи місцевих фінансових органів.

Варіант 2.

1. При виконанні місцевих бюджетів місцеві фінансові органи відповідно до Бюджетного кодексу здійснюють:

- а) безпосередню організацію та безпосереднє виконання місцевих бюджетів;
- б) управління виконанням бюджетів і координацію учасників бюджетного процесу;
- в) виконання місцевих бюджетів і контроль за виконанням місцевих бюджетів;
- г) планування виконання місцевого бюджету і організацію виконання місцевих бюджетів.

...

10. Розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня поділяють на розпорядників коштів:

- а) першого та другого ступенів;
- б) третього та четвертого ступенів;
- в) вищого та нижчого ступенів;
- г) другого та третього ступенів.

Завдання 5.1. Сформуйте окремі види доходів Зведеного бюджету за групами доходів і порядком кодування відповідно до бюджетної класифікації. Результати формування та кодування запишіть у табл. 5.1.

Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування; податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів; доходи від власності та підприємницької діяльності; дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність; військовий збір; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування; плата за встановлення земельного сервітуту; податок на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності; плата за виділення номерного ресурсу; акцизний податок з виробленого в Україні спирту; надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом; єдиний податок з юридичних осіб; надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення; надходження від звернення застави у дохід держави; податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; податок на прибуток іноземних юридичних осіб; плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів; податок на прибуток приватних підприємств; рентна плата за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики; відрахування коштів, отриманих від проведення державних лотерей в Україні; акцизний податок з виробленого в Україні пива; мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності; плата за оформлення посвідчення закордонного українця; суми, стягнені з винних осіб за порушення правил пожежної безпеки; екологічний податок; адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Таблиця 5.1

Окремі види доходів Зведеного бюджету

№ з. п.	Джерела доходів бюджету	Код бюджетної класифікації
1.	Податкові надходження	
1.1		

...		
2.	Неподаткові надходження	
2.1		
...		

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджет, виконання бюджету, бюджетна класифікація, розпис доходів і видатків, розпорядники бюджетних коштів, виконання дохідної частини бюджету, виконання видаткової частини бюджету, касове виконання бюджету, міжбюджетні потоки, міжбюджетні відносини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- сутність бюджетна класифікації і порядок її використання в бюджетному процесі;
- сутність і необхідність розпису доходів і видатків;
- принципи та організація бюджетного фінансування;
- розпорядники бюджетних коштів, їх права та обв'язки;
- алгоритм виконання дохідної частини бюджетів;
- порядок виконання видаткової частини бюджетів;
- казначейська система виконання бюджету: сутність і необхідність;
- касове виконання бюджету: зміст і особливості;
- міжбюджетні потоки: організація та регулювання.

Для розв'язування Завдання 5.1 доцільно використовувати Бюджетну класифікацію, що затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011р. №11 (із змінами). Формування видів доходів у табл. 5.1 необхідно розміщувати за групами доходів (окремо «Податкові доходи» і окремо «Неподаткові доходи») у порядку зростання кодів бюджетної класифікації (10000000; 11010000 і т. д.).

Завдання 5.2. Розподіліть зазначені нижче види доходів за кодами бюджетної класифікації та зарахуйте їх до державного та місцевого бюджету територіальної громади міста обласного значення відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Результати розподілу та зарахування запишіть у табл. 5.2.

Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування 348 (К =)*; податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів 642 (К =)*; доходи від власності та підприємницької діяльності 282 (К =)*; дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність 442 (К =)*; військовий збір 1844 (К =)*; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування 664 (К =)*; плата за встановлення земельного сервіту 824 (К =)*; податок на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності 244 (К =)*; плата за виділення номерного ресурсу 682 (К =)*; акцизний податок з виробленого в Україні спирту 1240 (К =)* ; надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом 288 (К =)*; єдиний податок з юридичних осіб 946 (К =)*; надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення 784 (К =)*; надходження від звернення застави у дохід держави 942 (К =)*; податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності 822 (К =)*; податок на прибуток іноземних юридичних осіб 642 (К =)*; плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів 426 (К =)*; податок на прибуток приватних підприємств 842 (К =)*; рентна плата за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики 346 (К =)*; відрахування коштів, отриманих від проведення державних лотерей в Україні 2424 (К =)*; акцизний податок з виробленого в Україні пива 724 (К =)*; мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності 748 (К =)*; плата за оформлення посвідчення закордонного українця 982 (К =)*; суми, стягнені з винних осіб за порушення правил пожежної безпеки 954 (К =)*; екологічний податок 524 (К =)*; адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху 126 (К =)*.

*Примітка. Число множиться на індивідуальний коефіцієнт ($K =$), що обирається за абеткою списку групи.

Таблиця 5.2

Розподіл доходів бюджетів за кодами бюджетної класифікації

Код бюджетної класифікації	Джерела доходів бюджетів	Державний бюджет			Місцевий бюджет			
		Усього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Усього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	
							усього	у тому числі бюджет розвитку

Для розв'язування завдання 5.2 доцільно використовувати Бюджетну класифікацію, що затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011р. №11 (із змінами). Формування видів доходів у табл. 5.2 необхідно розміщувати за групами доходів (окремо «Податкові надходження» і окремо «Неподаткові надходження») у порядку зростання кодів бюджетної класифікації (10000000; 11010000 і т. д.).

Для визначення суми зарахування доходів до державного та місцевих бюджетів доцільно використовувати Бюджетний кодекс України та закони України про державний бюджет на відповідний рік (тобто рік, в якому виконується завдання).

Завдання виконується студентами самостійно. При цьому сума джерел доходів бюджету множиться на індивідуальний коефіцієнт, який зазначається в дужках, що наведені в умові задачі.

Індивідуальний коефіцієнт обирається за абеткою списку групи студентів. Так, студент(ка), який(яка) знаходиться у списку групи під №1 – обирає коефіцієнт 1,01; під №2 - обирає коефіцієнт 1,02;... під №10 - обирає коефіцієнт 1,0; під №11 - обирає коефіцієнт 1,1;...; під №20- обирає коефіцієнт 2,0; під №21 - обирає коефіцієнт 2,1 і т. д.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Облік виконання бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Облік доходів державного бюджету.
- 1.2. Облік доходів місцевих бюджетів.
- 1.3. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету.
- 1.4. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по місцевих бюджетах.
- 1.5. Облік міжбюджетних відносин.
- 1.6. Визначення результатів виконання державного бюджету.
- 1.7. Облік операцій з виконання державного бюджету.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Обов'язковий документ в організації бухгалтерського обліку про виконання бюджетів:

- а) первинний документ бухгалтерського обліку;
- б) схема документообігу;

- в) обліковий реєстр;
- г) План рахунків бухгалтерського обліку.

...

10. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів місцевих бюджетів здійснюється з використанням рахунків:

- а) 1 класу «Активи», 8 класу «Управлінський облік» та 9 класу «Позабалансовий облік»;
- б) 3 класу «Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів» і 7 класу «Видатки бюджету»;
- в) правильні відповіді «а» і «б»;
- г) правильна відповідь не наведена.

Варіант 2.

1. До бухгалтерських документів бюджетного обліку відносять:

- а) повідомлення про взаємні розрахунки;
- б) видатковий розпис-план фінансування;
- в) платіжні доручення на перерахування коштів із місцевого бюджету розпорядникам бюджетних коштів;
- г) правильні відповіді «а»; «б»; «в».

...

10. Складова Плану рахунків бухгалтерського обліку «Меморандні та позабалансові рахунки» формується з:

- а) трьох класів рахунків: «Активи», «Зобов'язання», «Розрахунки»;
- б) двох класів рахунків: «Управлінський облік», «Позабалансовий облік»;
- в) одного класу рахунків: «Результат виконання бюджету»;
- г) двох класів рахунків: «Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів», «Результат виконання бюджету».

Завдання 6.1. Складіть бухгалтерські проведення і запишіть їх у табл. 6.1. На підставі цих записів і даних табл. 6.1 визначте: а) надходження ПДВ до Державного бюджету від продажу товарів в Україні; б) відшкодування ПДВ із Державного бюджету України; в) залишок коштів на Єдиному казначейському рахунку на кінець операційного дня.

Таблиця 6.1

Бухгалтерські проведення та залишки коштів на рахунках

Зміст операції	Дт	Назва рахунку	Кт	Назва рахунку	Сума, ум. од.
Задекларовано і підтверджено перевіркою ПДВ до відшкодування з бюджету	X	X	X	X	5600
Надійшло ПДВ від продажу товарів в Україні, грн.					10500
Відшкодовано ПДВ платникам, зареєстрованим у місті					5600
Сальдо на кінець операційного дня	X	X	X	X	

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бухгалтерський облік, бюджетний облік, управлінський облік, бухгалтерський облік виконання бюджетів, система обліку виконання бюджетів, бухгалтерський документ, первинні документи, облікові реєстри, План рахунків бухгалтерського обліку по виконанню державного та місцевих бюджетів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- сутність бюджетного обліку;
- складові системи бюджетного обліку;

- будова Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджетів;
- принципи побудови бухгалтерського обліку виконання бюджетів;
- сутність балансових та бюджетних рахунків;
- активні та пасивні рахунки, особливості їх застосування;
- основні завдання органів Казначейства в системі бухгалтерського обліку виконання бюджетів;
- організація бухгалтерського обліку в системі Казначейства України.

Для розв'язування завдання 6.1 доцільно використовувати рахунки бухгалтерського обліку: 245 «Єдиний казначейський рахунок»; 2333 «Кошти державного бюджету на рахунках у Казначействі»; 3131 «Надходження до державного бюджету»; 723 «Доходи державного бюджету від продажу». Результати розв'язування та бухгалтерські проведення заносяться до табл. 6.1.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Звітність про виконання бюджетів

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Функції та завдання структурних підрозділів органів Державної казначейської служби України з питань складання звітності.
- 1.2. Річна звітність про виконання державного бюджету і порядок її затвердження.
- 1.3. Організація роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів.
- 1.4. Звітність про виконання місцевих бюджетів.
- 1.5. Розгляд і затвердження звітів про виконання бюджетів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.
Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. За Бюджетним кодексом звітність про виконання Держбюджету та місцевих бюджетів складається із:

- а) статистичної та податкової звітності;
- б) фінансової та бюджетної звітності;
- в) поточної та зведеної звітності;
- г) оперативної та річної звітності.

...

10. Форма звітності «Звіт про виконання Зведеного бюджету України» складається із таких послідовних розділів:

- а) I. Доходи; II. Фінансування; III. Кредитування; IV. Видатки;
- б) I. Доходи; II. Видатки; III. Кредитування; IV. Фінансування;
- в) I. Доходи; II. Кредитування; III. Фінансування; IV. Видатки;
- г) I. Доходи; II. Видатки; III. Фінансування; IV. Кредитування.

Варіант 2.

1. За термінами складання і подання звітність про виконання бюджетів поділяють на:

- а) оперативну, місячну, квартальну та річну;
- б) місячну, квартальну та річну;
- в) щоденну, декадну, квартальну та річну;
- г) декадну, місячну та квартальну.

...

10. Розділ «Доходи» форми звітності «Звіт про виконання Державного бюджету України» складається за класифікацією доходів бюджету по:

- а) податкових і неподаткових доходах державного бюджету;
- б) державних доходах і доходах державного бюджету;
- в) загальному та спеціальному фондах державного бюджету;
- г) позабюджетних фондах і доходах державного бюджету.

Завдання 7.1. За даними табл. 7.1 складіть звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України (табл. 7.2).

Таблиця 7.1

Вихідні дані для розв'язування задачі (ум. од.)

№ з. п.	Показники	Залишок на початок року	Залишок на кінець року
1.	Облігації зовнішньої державної позики	23	15
2.	Розрахунки за операціями з кредитами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	203	242
3.	Розрахунки за цінними паперами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	138	115
4.	Депозити державного бюджету, розміщені в Національному банку	23	12
5.	Кошти державного бюджету в дорозі	234	176
6.	Розрахунки за централізованими проплатами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	164	275
7.	Інші депозити державного бюджету	5	6
8.	Кредити, надані з державного бюджету	106	124
9.	Інші розрахунки за коштами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	141	109
10.	Дебіторська заборгованість за операціями з банками	123	134
11.	Інші розрахунки за коштами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	139	101
12.	Внутрішнє фінансування державного бюджету	16	13
13.	Рахунки розпорядників коштів державного бюджету, відкриті в установах банків, за коштами спеціального фонду	176	168
14.	Розрахунки за цінними паперами державного бюджету (дебіторська заборгованість)	235	321
15.	Кошти загального фонду державного бюджету	291	302
16.	Облігації внутрішньої державної позики	97	82
17.	Розрахунки за операціями з кредитами державного бюджету (кредиторська заборгованість)	97	279
18.	Рахунки розпорядників коштів державного бюджету, відкриті в установах банків, за коштами загального фонду	257	324

Таблиця 7.2

Звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України (ум. од.)

№ з. п.	Групи показників	Залишок на початок року	Залишок на кінець року
1.	Актив		
1.1.	<i>Активи</i>		
1.2.	<i>Розрахунки</i>		
	Баланс		
2.	Пасив		
2.1.	<i>Зобов'язання</i>		
2.2.	<i>Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів</i>		
2.3.	<i>Розрахунки</i>		
	Баланс		

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: звітність, фінансова звітність, бюджетна звітність, оперативна звітність, місячна звітність, квартальна звітність, річна звітність, звітний період.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- мета складання звітності про виконання державного та місцевих бюджетів;
- сутність і форми бюджетної звітності;
- форми місячної звітності розпорядників коштів, які фінансуються з державного і місцевих бюджетів;
- форми квартальної звітності розпорядників коштів, які фінансуються з державного і місцевих бюджетів;
- форми річної звітності розпорядників коштів, які фінансуються з державного і місцевих бюджетів;
- звітність з виконання державного бюджету органів Державної казначейської служби України;
- порядок складання та подання річної звітності про виконання державного бюджету;
- порядок складання та подання звітності про виконання місцевих бюджетів.

Для розв'язування завдання 7.1 доцільно використовувати Інструкцію про складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя (затверджена Наказом Державної казначейської служби України від 7 лютого 2018 року № 38 (із змінами)). Із даних табл. 7.1 необхідно згрупувати показники, що відносяться до відповідних груп табл. 7.2. Результати групування записати до табл. 7.2 та вивести баланс за групами Активу та Пасиву звіту про виконання Державного бюджету України.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Контроль за виконанням бюджетів

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Контрольно-ревізійна робота, її завдання та напрями.
- 1.2. Державна аудиторська служба України, її завдання, повноваження та права.
- 1.3. Організація і планування ревізій та перевірок.
- 1.4. Порядок проведення ревізій.
- 1.5. Оформлення та реалізація матеріалів ревізій.
- 1.6. Бюджетний аудит: види, завдання та етапи проведення.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Завдання бюджетного контролю, яке неможливо реалізувати при ревізії в одержувача бюджетних коштів:

- а) контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку;
- б) контроль за достовірністю складання фінансової звітності;
- в) контроль за дотриманням процедури складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету;
- г) правильні відповіді «а»; «б».

...

10. Контролювання видатків ЗОШ Держаудит службою підпадає під такий вид бюджетного контролю:

- а) відомчий;
- б) державний;
- в) внутрішній;
- г) зовнішній.

Варіант 2.

1. Завдання бюджетного контролю, яке можливо виконати при ревізії:

- а) контроль за реалізацією механізму міжбюджетних відносин;
- б) контроль за правильністю формування дохідної частини бюджету;
- в) контроль за дотриманням процедури складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету;
- г) контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності.

...

10. Перевірка, що проводиться у приміщенні контролюючого органу податкової служби за даними податкових декларацій, належить до:

- а) камеральної перевірки;
- б) планової документальної перевірки;
- в) позапланової документальної перевірки;
- г) фактичної перевірки.

Завдання 8.1. Державною аудиторською службою під час проведення ревізії одного із розпорядників бюджетних коштів «ДЕРЖАВНА УСТАНОВА» виявлено наступні порушення бюджетного законодавства:

1) посадовою особою (ПБ) завищено показник асигнування на 116 тис. грн. при підготовці бюджетного запиту у попередньому році (РРРР);

2) у поточному році (РРРР) посадовою особою (ПБ) подано бюджетний запит до Мінфіну у п'ятиденний термін після його уточнення при встановленому триденному терміні (п. 1.20 Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом МФУ від ЧЧ.ММ.РРРР. №XXX);

3) керівником (ПБ) головного розпорядника бюджетних коштів у поточному році (РРРР) порушено терміни затвердження порядку використання бюджетних коштів на 15 днів;

4) у минулому році (РРРР) відповідальною особою (ПБ) підписано договір на виконання робіт від ДД.ММ.РРРР, чим взято зобов'язання без відповідного бюджетного асигнування.

Складіть акт ревізії по розпоряднику бюджетних коштів. Визначте заходи впливу до порушника бюджетного законодавства відповідно до чинних нормативно-правових актів та зробіть обґрунтування порушення в акті ревізії.

На підставі акта ревізії сформуєте таблицю порушень і заходів (табл. 8.1) до порушника бюджетного законодавства.

Таблиця 8.1

Заходи впливу до порушника бюджетного законодавства

Зміст порушення відповідно до бюджетного законодавства	Нормативно-правовий акт, пункт, стаття, глава	Зміст відповідальності за порушення бюджетного законодавства	Нормативно-правовий акт, пункт, стаття, глава	Обґрунтування порушення в акті ревізії
1	2	3	4	5

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: органи бюджетного контролю, податковий контроль, документальна перевірка, планова та позапланова перевірка, митний контроль, контроль за виконанням бюджету, контрольно-ревізійна робота; ревізія (перевірка); державний фінансовий контроль; план ревізії; програма ревізії; ревізійний процес; акт ревізії: проміжний і основний.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- роль бюджетного контролю в бюджетному менеджменті;
- органи бюджетного контролю, їх завдання та функції;
- зміст і завдання попереднього, поточного і наступного бюджетного контролю;
- форми та методи бюджетного контролю;
- Рахункова палата України та її функції;
- види перевірок і порядок їх проведення та особливості оформлення матеріалів перевірок;
- основні завдання та напрями контрольно-ревізійної роботи;
- акт ревізії, його структура та особливості складання;
- сутність, призначення та методи бюджетного контролю.

Для розв'язування завдання 8.1 доцільно використовувати главу 18 Бюджетного кодексу України та Інструкцію з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом МФУ на відповідний рік. При складанні акта ревізії необхідно керуватися вимогами Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами (із змінами), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 р. N550.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Перспективне бюджетне планування у світовій практиці.
- 1.2. Світовий досвід бюджетного прогнозування.
- 1.3. Практика виконання бюджету у зарубіжних країнах.
- 1.4. Управління державним боргом у світовій практиці.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та розв'язування задач за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Країна, в якій бюджетний період співпадає з календарним роком:

- а) Канада;
- б) Данія;
- в) Аргентина;
- г) Індія.

...

10. Країна з найбільшим рівнем централізації місцевих доходів і забезпечення державних послуг:

- а) Словенія;
- б) Швеція;
- в) Австрія;
- г) Бельгія.

Варіант 2.

1. Країна, в якій бюджетний період не співпадає з календарним роком:

- а) Ірландія;
- б) Бразилія;
- в) Німеччина;
- г) Великобританія.

...

10. Модель бюджетного федералізму, що застосовується у США:

- а) децентралізована (або конкурентна) модель;
- б) кооперативна (або співпрацююча модель);
- в) централізована модель;
- г) правильні відповіді «б», «в».

Завдання 9.1. Із наведеного переліку виберіть країни, в яких бюджетний період узгоджується із запропонованими варіантами дії бюджету.

Австрія, Великобританія, Канада, Аргентина, Вірменія, Норвегія, Пакистан, Бельгія, Болгарія, Австралія, Бразилія, Німеччина, Індія, Ірландія, Китай, Ізраїль, Польща, Сирія, Швеція, Грузія, Франція, Україна, Швейцарія, Данія, Японія.

Результати запишіть у табл. 9.1.

Користуючись додатковими літературними джерелами, Інтернет-ресурсом вкажіть ще додатково будь-яких 5 країн з властивими їм бюджетними періодами (гр. 5, табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Бюджетний період у деяких країнах світу

З 1 січня по 31 грудня	З 1 квітня по 31 березня	З 1 липня по 30 червня	З 1 жовтня по 30 вересня	Інші періоди та країни (вказати)*
1	2	3	4	5
Назви країн	Назви країн	Назви країн	Назви країн	Назви країн (бюджетний період)

*Примітка. Вказати джерела під таблицею.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетний федералізм, фінансове вирівнювання, бюджетування, орієнтоване на результат, програмно-цільове бюджетування, бюджетування з нульовою базою, перспективне бюджетне планування, бюджетне прогнозування, виконання бюджету, управління державним боргом, бюджетний контроль.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури доцільно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- організація бюджетного процесу у країнах Західної Європи;
- бюджетний федералізм: моделі та ознаки;
- бюджетування, орієнтоване на результат, його ознаки;
- середньострокове бюджетування, орієнтованого на результат: переваги та можливість застосування;
- бюджетне прогнозування та бюджетне планування у зарубіжних країнах;
- системи касового виконання бюджету (банківська, змішана) у зарубіжних країнах;
- управління державним боргом у країнах світу;
- системи бюджетного контролю зарубіжних країн.

Для розв'язування завдання 9.1 доцільно використовувати навчальну літературу, наведену у списку джерел для даної теми, додаткову літературу та Інтернет-ресурс.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів (СРС) є однією з форм засвоєння матеріалу навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати теоретичні знання, опанувати практичними навичками в управлінні фінансовими ресурсами та бюджетним процесом.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» складається з двох окремих завдань, зокрема письмових робіт за кожною темою (усього 9 письмових робіт) та одного індивідуального науково-дослідного завдання за обраною темою наукової роботи, з дотриманням наступних рекомендацій:

І. На кожне питання самостійних робіт відповідної теми необхідно дати коротку письмову відповідь, використовуючи: 1) підручники та навчальні посібники; 2) наукову літературу (фахові статті із періодичних вітчизняних видань "Фінанси України" (обов'язково), "Економіка України" тощо, монографій, збірників тез конференцій тощо); 3) нормативно-правові акти; 4)

Інтернет-ресурси (матеріали із сайтів органів законодавчої та виконавчої влади). На всі джерела інформації робимо посилання та формуємо "Список використаних літературних джерел";

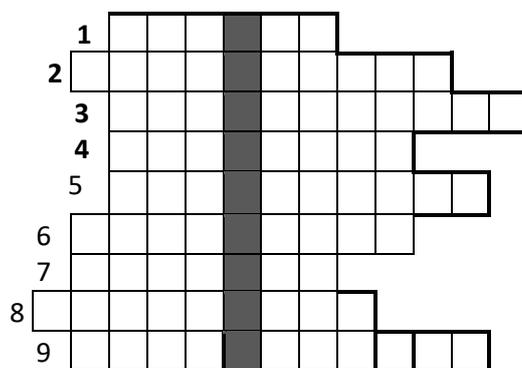
II. Із змісту відповідей на питання письмової роботи сформулюйте 4 тести, що стосуються лише цього питання. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового питання має бути лаконічним і складати не більше двох рядків тексту; 2) текст повинен бути чітким за постановкою питання та не допускати інших правильних відповідей, крім однієї; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених). За наявності таких відповідей як: «всі відповіді правильні», «правильної відповіді не має» або «правильна відповідь а і б» - тест не зараховується; 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г);

III. Побудуйте криптограму до кожної самостійної роботи з ключовим словом (словосполученням), що є базовим поняттям до теми навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент». Рядки у криптограмі по горизонталі пронумеруйте "1"; "2"; "3" і т. д. (див. нижче зразок криптограми). Кількість клітинок по горизонталі повинна відповідати кількості букв, вписаних для відтворення терміну, що стосується теми заняття, за якою виконується самостійна робота. До кожного терміну, що вписаний у клітинках по горизонталі, сформулюйте завдання (питання). Питання пронумеруйте таким чином, щоб нумерація завдання відповідала нумерації відповідей у криптограмі.

Виділіть жирним шрифтом одну колонку клітинок по вертикалі з ключовим словом (словосполученням). Кількість клітинок по вертикалі повинно відповідати кількості букв у ключовому слові (словосполученні). Окремо сформулюйте завдання (питання) до базового поняття, як ключового слова (словосполучення).

Базові поняття, як ключові слова (словосполучення), наведено у навчально-методичних матеріалах навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» до кожної теми самостійної роботи у підпункті 1.4.1. «Теми та питання самостійних робіт, завдання та методичні рекомендації до їх виконання».

Базові поняття, як ключові слова (словосполучення), обираються за абеткою списку групи. Студент(ка), який (яка) у списку групи знаходиться під №1 обирає ключове слово (словосполучення) 1, під №2 – 2..., під №10 - 10., під №11 – обирає ключове слово (словосполучення) 1 і т.д.

IV. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується відповідно до Методичних рекомендацій, що наведені у пункті 1.5 «Індивідуальні завдання» навчально-методичних матеріалів навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент».

Студенти виконують письмові роботи та індивідуальне науково-дослідне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та ІНДЗ. Питання письмових робіт виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Письмові роботи та індивідуальне науково-дослідне завдання виконуються у межах годин самостійної роботи, відведених навчальним планом.

1.4.1. Темы та питання самостійних робіт, завдання та методичні рекомендації до їх виконання

Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту

Питання для самостійної роботи

1. Аналіз чинників, що впливають на рівень бюджетної централізації ВВП.
2. Закон України про Державний бюджет України в правовому забезпеченні бюджетного менеджменту.

Базові терміни та поняття : 1) фінансовий менеджмент; 2) бюджетний менеджмент; 3) управління бюджетом; 4) бюджетна стратегія; 5) бюджетна тактика; 6) бюджетні потоки; 7) бюджетні ресурси; 8) бюджетне законодавство; 9) бюджетний кодекс; 10) податковий кодекс.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність бюджетного менеджменту загалом. Згрупувати чинники, що впливають на рівень бюджетної централізації ВВП, охарактеризувати їх вплив на прийняття управлінських рішень в управлінню бюджетними потоками.

Опрацювати наукові літературні джерела, в яких розглядаються проблеми нормативно-правового забезпечення бюджетного менеджменту. На підставі опрацьованої літератури виокремити дискусійні питання, пов'язані з прийняттям, особливостями застосування Закону України про Державний бюджет України. Показати його роль і місце в управлінні бюджетним процесом.

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

Питання для самостійної роботи

1. Бюджет як основний фінансовий план держави.
2. Бюджетний дефіцит: сутність, види, причини, наслідки, джерела фінансування.

Базові терміни та поняття : 1) бюджет держави; 2) доходи бюджету; 3) видатки бюджету; 4) бюджетна система; 5) місцеві бюджети; 6) бюджетні відносини; 7) бюджетна класифікація; 8) податкові надходження; 9) офіційні трансферти; 10) цільові фонди.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення обґрунтувати зміст бюджету як економічної категорії як основного фінансового плану та показати відмінності. Проаналізувати складові основного фінансового плану держави.

На підставі опрацьованої літератури розкрити економічну сутність бюджетного дефіциту. Охарактеризувати причини виникнення та джерела фінансування дефіциту бюджету. Навести основні класифікаційні ознаки видів бюджетного дефіциту. Провести характеристику механізму управління бюджетним дефіцитом.

Тема 3. Органи управління бюджетом

Питання для самостійної роботи

1. Державна аудиторська служба України та її повноваження в системі органів оперативного управління бюджетом.
2. Територіальні органи Державної казначейської служби України, головні завдання, функції, права.

3. Розробити Стратегію розвитку одного із органів управління бюджетом (оперативного управління, міжвідомчого або органу галузевого управління бюджетом).

Базові терміни та поняття : 1) фінансовий моніторинг; 2) Верховна Рада; 3) реверсна дотація; 4) Президент України; 5) Кабінет Міністрів; 6) Міністерство фінансів; 7) казначейська служба; 8) податкова служба; 9) аудиторська служба; 10) митна служба.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення сформулювати уяву про органи управління бюджетом загалом і оперативні органи управління бюджетом

зокрема. Проаналізувати структуру органів державної аудиторської служби України, їх повноваження та напрями діяльності в управлінні бюджетом.

Провести загальну характеристику територіальних органів Державної казначейської служби України. Охарактеризувати їхні головні завдання, функції, права. Показати трирівневу структуру Державної казначейської служби України. Навести склад і структуру територіальних органів Державної казначейської служби України.

Тема 4. Бюджетне планування

Питання для самостійної роботи

1. Кошторисне планування. Порядок складання, розгляду та затвердження кошторисів.
2. Оперативно-мережеві показники у визначенні обсягу бюджетних асигнувань.
3. Норми і нормативи кошторисного планування та фінансування.

Базові терміни та поняття : 1) бюджетне планування; 2) бюджетний регламент; 3) кошторисне планування; 4) кошторисне фінансування; 5) бюджетні асигнування; 6) бюджетний запит; 7) бюджетний процес; 8) державний бюджет; 9) зведений бюджет; 10) програмноцільовий метод.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення охарактеризувати види та структуру кошторисів бюджетних установ. Показати роль і призначення інших обов'язкових документів, які використовуються в кошторисному плануванні (план асигнувань загального фонду бюджету, план надання кредитів із загального фонду бюджету тощо). Охарактеризувати порядок складання, розгляду і затвердження кошторисів.

Розкрити сутність і обґрунтувати призначення оперативно-мережевих показників. Розглянути різні види оперативно-мережевих показників. Показати відмінності між основними і похідними показниками, виробничими, мережевими та оперативними. Вивчити та охарактеризувати алгоритм застосування оперативно-мережевих показників у визначенні обсягу бюджетних асигнувань.

Аргументувати необхідність норм і нормативів в кошторисному плануванні та фінансуванні. Навести основні ознаки фінансових норм бюджетної забезпеченості та норм видатків. Розкрити зміст матеріальних і фінансових норм, індивідуальних, комбінованих та укрупнених фінансових норм, обов'язкових і розрахункових норм видатків. Довести необхідність їх застосування.

Тема 5. Виконання бюджету

Питання для самостійної роботи

1. Касове виконання бюджету. Світові системи касового виконання бюджету.
2. Організація та регулювання міжбюджетних потоків.

Базові терміни та поняття : 1) виконання бюджету; 2) податковий менеджмент; 3) міжбюджетні потоки; 4) бюджетний менеджмент; 5) бюджетні зобов'язання; 6) бюджетний розпис; 7) казначейське обслуговування; 8) бюджетна установа; 9) бюджетне призначення; 10) бюджетне інвестування.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність казначейського обслуговування бюджетних коштів. Посилаючись на зарубіжний досвід, навести організацію світових систем касового виконання бюджету. Охарактеризувати діяльність органів державної казначейської служби в касовому виконанні бюджету. Обґрунтувати необхідність і розкрити зміст Єдиного казначейського рахунку та його інформаційне і функціональне призначення.

Проаналізувати літературні джерела за темою самостійної роботи та засвоїти і охарактеризувати організацію та регулювання міжбюджетних потоків. Розкрити суть міжбюджетних відносин і міжбюджетних потоків. Дати визначення вхідним і вихідним

бюджетним потокам, показати особливості їх формування. Охарактеризувати види міжбюджетних трансфертів і показати їх роль в регулюванні міжбюджетних потоків.

Тема 6. Облік виконання бюджету

Питання для самостійної роботи

1. Особливості визначення результатів виконання місцевих бюджетів.
2. Облік операцій з виконання місцевих бюджетів по загальному та спеціальному фондах.

Базові терміни та поняття : 1) бухгалтерський облік; 2) бюджетний облік; 3) управлінський облік; 4) бухгалтерський документ; 5) первинні документи; 6) облікові реєстри; 7) план рахунків; 8) меморіальний ордер; 9) синтетичний облік; 10) аналітичний облік.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити зміст етапів визначення результатів виконання державного бюджету. Показати особливості закриття рахунків головними управліннями Держказначейства. Охарактеризувати рахунки, що використовуються для обліку операцій за результатом виконання місцевих бюджетів.

Усвідомити суть порядку обліку операцій за результатами виконання місцевих бюджетів по загальному і спеціальному фондах. Охарактеризувати зміст операцій бухгалтерських проведення при списанні залишків коштів з реєстраційних рахунків розпорядників коштів місцевих бюджетів. Розкрити зміст бухгалтерських проведення в обліку з виконання місцевого бюджету по сумах доходів, видатків та кредитування за вирахуванням погашення.

Тема 7. Звітність про виконання бюджетів

Питання для самостійної роботи

1. Організація роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

Базові терміни та поняття : 1) фінансова звітність; 2) бюджетна звітність; 3) податкова звітність; 4) оперативна звітність; 5) місячна звітність; 6) квартальна звітність; 7) річна звітність; 8) звітний період; 9) періодична звітність; 10) оперативний звіт.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Інструкцію Держказначейства з однойменною назвою питання і на підставі її вивчення розкрити зміст організації роботи із складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

Тема 8. Контроль за виконанням бюджетів

Питання для самостійної роботи

- 1.1. Рахункова палата України, її функції, права і завдання.
- 1.2. Податковий контроль та його організація в Україні.
- 1.3. Митний контроль та його організація в Україні.
- 1.4. Контроль органів державної казначейської служби України за виконанням бюджету.

Базові терміни та поняття : 1) бюджетний контроль; 2) податковий контроль; 3) документальна перевірка; 4) планова перевірка; 5) позапланова перевірка; 6) фактична перевірка; 7) митний контроль; 8) план ревізії; 9) ревізійний процес; 10) акт ревізії.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу до теми самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити структуру Рахункової палати України, охарактеризувати її функції, завдання та права. Показати особливості проведення контролю Рахунковою палатою України.

На підставі опрацьованої літератури показати розвиток податкового контролю в Україні. Розкрити зміст, мету, завдання, види та організацію податкового контролю в Україні. Охарактеризувати методи податкового контролю.

Показати роль і місце митного контролю в системі бюджетного контролю. Розкрити сутність і завдання митного контролю. Охарактеризувати об'єкти та форми митного контролю. Проаналізувати права представників митного контролю та показати їх зв'язок із формуванням бюджету.

Розкрити зміст повноважень Держказначейства у сфері контролю за виконанням бюджету. Охарактеризувати етапи попереднього контролю. Назвати види бюджетних правопорушень та показати особливості запобігання їм казначейською службою.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

Питання для самостійної роботи

1.1. Світовий досвід організації бюджетного контролю.

Базові терміни та поняття : 1) бюджетний федералізм; 2) бюджетний унітаризм; 3) фінансове вирівнювання; 4) Європейський Союз; 5) Лімська декларація; 6) Рахункова палата; 7) Суд рахунків; 8) державний борг; 9) управління витратами; 10) управління доходами.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу до теми самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості інституціональних моделей організації бюджетного контролю. Охарактеризувати вищі органи бюджетного контролю. Розкрити зміст попереднього і поточного контролю, що реалізується у світовій практиці. Показати тенденції в децентралізації бюджетного контролю.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання здобувача вищої освіти на магістерському рівні за денною формою навчання виконується у вигляді наукової роботи за тематикою навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент».

1.5.1. Методичні рекомендації до виконання індивідуального науково-дослідного завдання

Тема наукової роботи обирається студентом самостійно з наведеного нижче переліку та закріплюється за ним науково-педагогічним працівником на початку семестру. Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження певної проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки. Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою наукової роботи;
- складання плану наукової роботи (*вступ, перший розділ* – розкриття теоретичних аспектів проблеми, *другий розділ* – аналіз фактичних та статистичних даних, *третій розділ* - розробка напрямів удосконалення питань досліджуваної тематики, *висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел*);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів.

Форма контролю – перевірка правильності виконання ІНДЗ із врахуванням самостійності, творчості, правильності розрахунків і вмінням обґрунтувати результати дослідження.

Доопрацьована наукова робота, що виконана за обраною темою, може бути заслухана на студентському науково-дослідному гуртку та подана на конкурс студентських наукових робіт з дотриманням установлених вимог. Результати наукової роботи можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у формі статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез.

1.5.2. Темы наукових робіт

1. Розвиток бюджетного законодавства в Україні.
2. Еволюційно-економічний розвиток бюджету.
3. Програмно-цільове бюджетування: проблеми становлення та розвитку.
4. Організація бюджетного процесу в Україні: проблеми та їх подолання.
5. Бюджетне планування в Україні: проблеми та їх розв'язання.
6. Планування реалістичного бюджету в умовах бюджетної децентралізації.
7. Бюджетний процес в регіонах: організаційні проблеми та їх подолання.
8. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та шляхи подолання.
9. Управління державним боргом в умовах нестійкої боргової позиції.
10. Бюджетне секвестрування та захист статей бюджету.
11. Міжбюджетні відносини та бюджетне вирівнювання.
12. Управління міжбюджетними відносинами в системі виконання бюджетів.
13. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації.
14. Стратегічні орієнтири міжбюджетних відносин в Україні.
15. Сучасний стан бюджетної децентралізації в Україні.
16. Бюджетне регулювання: проблеми та перспективи.
17. Контрольні повноваження органів казначейської служби.
18. Управління казначейським обслуговуванням бюджетів в Україні.
19. Казначейське обслуговування в умовах бюджетної децентралізації.
20. Управління бюджетними ресурсами в системі Держказначейства України.
21. Становлення та розвиток Рахункової палати України.
22. Митний контроль у системі формування доходів державного бюджету.
23. Бюджетні ризики: сутність та сучасні технології управління.
24. Ризики доходної частини бюджету та управління ними.
25. Ризики податкових доходів бюджету та управління ними.
26. Ризики видаткової частини бюджету та управління ними.
27. Фіскальний федералізм як децентралізована модель бюджетного регулювання.
28. Формування та розвиток Державної фіскальної служби України.
29. Податковий контроль у системі формування доходів бюджетів.
30. Податкові надходження як важлива складова доходів Державного бюджету України.
31. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів України.
32. Планування податкових надходжень в умовах формування бюджетних ресурсів.
33. Фінансування охорони здоров'я в умовах медичної реформи.
34. Управління видатками місцевих бюджетів на культуру.
35. Управління видатками місцевих бюджетів на освіту.
36. Управління видатками місцевих бюджетів на охорону здоров'я.
37. Пріоритети бюджетного менеджменту в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України.
38. Бюджетний дефіцит в умовах повномасштабного російського вторгнення.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного та/або письмового екзамену з виконанням тестових завдань і розв'язуванням задач за темами навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент».

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність бюджетного менеджменту.
2. Система управління бюджетом.
3. Складові бюджетного менеджменту.
4. Об'єкт, суб'єкти, предмет та завдання бюджетного менеджменту, їх загальна характеристика.
5. Бюджетний кодекс України, його роль і місце в правовому регулюванні бюджетними відносинами та бюджетному менеджменті.
6. Складові бюджетного менеджменту та взаємозв'язки між ними.
7. Сутність бюджету та його роль у суспільстві.

8. Бюджетний дефіцит: сутність, види, причини, наслідки, джерела фінансування.
9. Методи, принципи та джерела формування доходів бюджету.
10. Організація та завдання управління бюджетними потоками.
11. Система видатків бюджету. Економічний зміст видатків бюджету.
12. Бюджетний устрій та бюджетна система України.
13. Взаємовідносини між бюджетами України: форми та порядок здійснення.
14. Державна аудиторська служба України та її повноваження в системі органів оперативного управління бюджетом.
15. Територіальні органи Державної казначейської служби України, головні завдання, функції, права.
16. Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції.
17. Міністерство фінансів України як орган оперативного управління бюджетом: структура, завдання, функції та права.
18. Місцеві фінансові органи, їхні функції, права та структура.
19. Економічні основи бюджетного планування, його зміст, принципи і завдання.
20. Державна служба фінансового моніторингу України як орган державного управління.
21. Державна казначейська служба України: структура центрального апарату, основні завдання, функції та права.
22. Державна фіскальна служба України та її повноваження в системі органів оперативного управління бюджетом.
23. Кошторисне планування. Порядок складання, розгляду та затвердження кошторисів.
24. Оперативно-мережеві показники у визначенні обсягу бюджетних асигнувань.
25. Етапи, методи та рівні бюджетного планування.
26. Організація бюджетного планування. Основні етапи розробки проекту бюджету.
27. Поняття та принципи виконання бюджету.
28. Програмно-цільовий метод у бюджетному плануванні та особливості його застосування в Україні.
29. Порядок складання проекту Державного бюджету України.
30. Порядок складання, розгляду та затвердження місцевих бюджетів.
31. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету.
32. Організація та регулювання міжбюджетних потоків.
33. Виконання видаткової частини бюджетів.
34. Бюджетна класифікація та її роль у бюджетному процесі.
35. Розпорядники бюджетних коштів, їхні права та обов'язки.
36. Організація обліку виконання бюджету, його завдання та значення.
37. Особливості визначення результатів виконання місцевих бюджетів.
38. Облік операцій з виконання місцевих бюджетів по загальному та спеціальному фондах.
39. Бухгалтерські документи та реєстри у бюджетному обліку. Порядок їх складання, перевірки й обробки.
40. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.
41. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету.
42. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по місцевих бюджетах.
43. Річна звітність про виконання державного бюджету і порядок її затвердження.
44. Організація роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів.
45. Організація, види та форми бюджетної звітності.
46. Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів, одержаних із відповідних бюджетів.
47. Періодична звітність про виконання бюджету.
48. Контрольно-ревізійна робота, її завдання та напрями.
49. Рахункова палата України, її функції, права і завдання.

50. Податковий контроль та його організація в Україні.
51. Контроль органів державної казначейської служби України за виконанням бюджету.
52. Організація і планування ревізій та перевірок.
53. Бюджетний аудит: види, завдання та етапи проведення.
54. Сутність і призначення бюджетного контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
55. Види, форми та методи бюджетного контролю.
56. Органи бюджетного контролю, їхня класифікація.
57. Перспективне бюджетне планування у світовій практиці.
58. Управління державним боргом у світовій практиці.
59. Світовий досвід організації бюджетного контролю.
60. Порівняльна характеристика організації бюджетного процесу в зарубіжних країнах.
61. Бюджетний федералізм: світовий досвід теорії та практики.
62. Фінансово-управлінські технології формування бюджету у зарубіжних країнах.

1.6.2. Структура екзаменаційного білета

1.6.2.1. Приклад екзаменаційного білета (за умови здачі іспиту он-лайн)

Завдання 1. Дайте письмову відповідь на питання 1.1. Копіювання тексту з літературних джерел не оцінюється позитивно. Сформулюйте 5 тестів із відповіді на питання 1.1. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового питання має бути лаконічним і складати не більше двох рядків тексту; 2) текст повинен бути чітким за постановкою питання та не допускати інших відповідей, крім однієї; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених). За наявності таких відповідей як: «всі відповіді правильні», «правильної відповіді не має» або «правильна відповідь а і б» - тест не зараховується; 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г).

1.1. Об'єкт, суб'єкти, предмет та завдання бюджетного менеджменту, їх загальна характеристика..

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання, що надіслані у Google-classe.

2.1. Бюджетний менеджмент виконує роль:

- а) цивілізованого механізму управління розподілом бюджетних коштів;*
- б) інструменту реалізації бюджетної політики держави;*
- в) засобу впливу держави на розвиток соціально-економічних процесів;*
- г) механізму формування ресурсів бюджету та напрямів їхнього використання.*

2.20. За термінами охоплення бюджетне планування поділяють на:

- а) зведене, територіальне та адресне;*
- б) загальнодержавне, індивідуальне, зведене;*
- в) оперативне, поточне та стратегічне;*
- г) короткострокове, територіальне, загальнодержавне.*

Завдання 3. Задача.

1.6.2.2. Приклад екзаменаційного білета (за умови здачі іспиту оф-лайн)

Завдання 1. Дайте відповідь на два питання екзаменаційного білета.

1. Об'єкт, суб'єкти, предмет та завдання бюджетного менеджменту, їх загальна характеристика.

2. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання екзаменаційного білета.

2.1. Бюджетний менеджмент виконує роль:

- а) цивілізованого механізму управління розподілом бюджетних коштів;
- б) інструменту реалізації бюджетної політики держави;
- в) засобу впливу держави на розвиток соціально-економічних процесів;
- г) механізму формування ресурсів бюджету та напрямів їхнього використання.

2.10. За термінами охоплення бюджетне планування поділяють на:

- а) зведене, територіальне та адресне;
- б) загальнодержавне, індивідуальне, зведене;
- в) оперативне, поточне та стратегічне;
- г) короткострокове, територіальне, загальнодержавне.

Завдання 3. Задача.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом і визначається згідно з додатком 12 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

З навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» для студентів денної форми навчання передбачено проведення 9 лекційних занять. Отже студент може одержати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» для студентів магістратури за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання передбачено проведення 9 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності заноситься кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» для студентів магістратури денної форми навчання розподіляється пропорційно за виконання 9 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 14 балів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконане за пропонованою темою наукової роботи оцінюються окремо та складає не більше 6 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент магістратури денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів									Разом балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1,0	1,0	3,0	1,5	1,0	1,5	1,5	2,0	1,5	14,0
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання, виконане у вигляді наукової роботи	6,0									6,0
	Усього балів										20,0

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент», слухач магістратури денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами магістратури відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, задачу та тестові завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3 і табл. 2.4.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» (за умови здачі іспиту оф-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	5,0	5,0	-	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі екзаменаційного білета	-	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь	-	-	-	10,0	10

	на тестові завдання					
	Усього балів	5,0	5,0	10,0	10,0	30,0

Таблиця 2.4

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Бюджетний менеджмент» (за умови здачі іспиту он-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичне питання	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1 Сутність та складові бюджетного менеджменту

1. Білик О. І. Бюджетний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / О. І. Білик, М. К. Хім ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. полтехніки, 2021. 339 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>
3. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
4. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
5. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
6. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.; за ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
7. Конституція (основний закон) України від 28.06.1996 р. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Лютий І. О. Внутрішні запозичення у формуванні державного бюджету України [Текст] : монографія / І. О. Лютий, К. К. Куришук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 309 с.
9. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
10. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року № 2755-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/card2#Card>
11. Про рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 року №315/96-ВР (із змінами). URL: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16727066>

Тема 2 Структура бюджету держави як об'єкта управління

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.

3. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.; за ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
4. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
5. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с..
6. Конституція (основний закон) України від 28.06.1996 р. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 02.12.2021р. № 928-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>
8. Родіонов, О. В. Бюджетний менеджмент [Текст]: підручник / [О. В. Родіонов, І. М. Манько, С. І. Співак]; Луган. нац. аграр. ун-т. Луганськ: Ноулідж, 2014. 291 с.
9. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень: монографія / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин. К.: Кондор-Видавництво, 2012 376 с.
10. Сторонянська І. З., Бенюк Л. Я. Моделі фінансового вирівнювання: світова практика. *Фінанси України*. 2020. № 2. С. 25–37.
11. Сторонянська І. З., Бенюк Л. Я. Ризики бюджетного вирівнювання в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 80–93.
12. Юшко С. В. Спеціальний фонд у складі доходів державного бюджету України: особливості формування та використання. *Фінанси України*. 2017. №4. С. 22-41.

Тема 3 Органи управління бюджетом

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
3. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
4. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
5. Виговська Н., Шиманська К., Костишин Ю. Стратегічні ініціативи щодо розвитку митного контролю у системі забезпечення фінансової безпеки держави. *Облік і фінанси*. 2021. № 2. С. 25-34.
6. Конституція (основний закон) України від 28.06.1996 р. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Лютий І., Карпич А., Зубченко В. Державний фінансовий контроль як чинник ефективного використання коштів місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 4(69). С. 53-62.
8. Положення про Державну аудиторську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>
9. Положення про Державну казначейську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>
10. Положення Про Державну податкову службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
11. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>

12. Положення про Міністерство фінансів України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. №375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text>.

Тема 4 Бюджетне планування

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
3. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
4. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
5. Інструкція про статус відповідальних виконавців бюджетних програм та особливості їх участі у бюджетному процесі: затверджено Наказом Міністерства фінансів України 14.12.2001 №574 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 02.05.2019, N1455). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0003-02#Text>
6. Кізіма А., Лободіна З. Трансформація технологій бюджетування в контексті забезпечення інклюзивного сталого зростання держави. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 1(66). С. 24-37.
7. Малиняк Б. С. Бюджетне планування і пріоритети розвитку громад: інструменти гармонізації та проблеми їх застосування. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 94–111.
8. Панасейко І. М., Архирейська Н. В., Панасейко М. С., Панасейко С. М. Коригування параметрів бюджету на стадії його виконання як оперативний інструмент бюджетного регулювання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : Економічні науки. 2023. № 5(2). С. 141-146. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_5\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_5(2)_22)
9. Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання: затверджено Наказом Міністерства фінансів України 29.12.2002 №1098 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-14#Text>
10. Про бюджетну класифікацію: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 (із змінами). URL : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>
11. Посаднєва О. М., Рибіцька Я. М. Проблематика бюджетного планування в умовах макроекономічної нестабільності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2021. Вип. 36. С. 123-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2021_36_24
12. Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.09.2002 № 538-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 38. С. 241.
13. Радіонов Ю. Д. Програмно-цільовий метод бюджетування: проблеми впровадження та перспективи розвитку. *Економіка України*. 2018. №2. С. 21-38.
14. Ховрак І. В., Вовк Д. О. Податкове планування в системі обліково-управлінського інформаційного простору. *Облік і фінанси*. 2020. № 4. С. 75-81.

Тема 5 Виконання бюджету

1. Біттер, О. А. Казначейське обслуговування бюджетів в Україні [Текст] : [монографія] / Олександр Біттер, Юрій Голинський. Львів : АТБ, 2017. 223 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>.
3. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.

4. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.; за ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
5. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 28.01.2002 № 57 (із змінами) 14.06.2004 № 386. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02#Text>
6. Кириленко О. Сучасні тенденції видатків на оборону з державного бюджету України. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 179-188.
7. Кириленко О., Малиняк Б. Видатки Державного бюджету України на вищу освіту в світлі запровадження середньострокового планування [Електронний ресурс]. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 152-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2022_3_11
8. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року № 2755-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/card2#Card>
9. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 22.06.2012р. № 758 (із змінами). URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12#Text
10. Про бюджетну класифікацію: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>
11. Проць Н., Кравчук М. Видатки державного бюджету на національну оборону: проблеми та перспективи. *Світ фінансів*. 2021. №4 (69). С. 77-87.
12. Сторонянська І., Бея А. Особливості та проблеми здійснення громадського контролю виконання місцевих бюджетів територіальних громад. *Світ фінансів*. 2020. Вип. 4(65). С. 103-117.
13. Юшко С. В. Показники виконання бюджету: теоретичні і практичні аспекти. *Фінанси України*. 2021. № 1. С. 46-63.

Тема 6 Облік виконання бюджетів

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>.
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
3. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.; за ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
4. Кундря-Висоцька О. П., Вагнер І. М., Демко І. І. Іманентна філософія сучасного обліку в контексті поглиблення сутності його предмета. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 1. С. 145-153. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/FKD+1+\(42\)+2022+maket+ost-145-153%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/FKD+1+(42)+2022+maket+ost-145-153%20(1).pdf)
5. Ловінська Л. Г., Коритник Л. Г. Облікове забезпечення транспарентності бюджетного процесу. *Фінанси України*. 2021. № 5. С. 47-57.
6. Нашкерська Г. В. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку: переваги та обмеження. *Фінанси України*. 2023. №3. С. 88-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2023_3_8
7. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України: затверджено Наказом Міністерства фінансів України 21.10.2013 №885 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13#Text>
8. Порядок відкриття аналітичних рахунків для обліку операцій з виконання бюджетів у системі Державної казначейської служби України: затверджено наказом Державної казначейської служби України від 27.12.2013 №217 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0217840-13#Text>
9. Порядок відображення у бухгалтерському обліку операцій по виконанню місцевих бюджетів: Затверджено наказом Державної казначейської служби України від 13.12.2019 №351 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351840-19#Text>

10. Порядок відображення у бухгалтерському обліку операцій по виконанню державного бюджету: Затверджено наказом Державної казначейської служби України від 11.08.2008 № 327 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0327506-08#Text>
11. Порядок організації роботи, функції та завдання структурних підрозділів органів Державної казначейської служби України з питань ведення бухгалтерського обліку та складання звітності: Затверджено Наказом Державного казначейства України 17.11.2014 № 318 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0318840-14#Text>
12. Про затвердження інструктивної бази: наказ Державного казначейства України від 28.11.2000 №119 (із змінами). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/107636__532724

Тема 7 Звітність про виконання бюджетів

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>.
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
3. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.; за ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
4. Інструкція про складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя: затверджено Наказом Державної казначейської служби України № 38 від 7 лютого 2018 року (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0038840-18#Text>
5. Інструкція про складання органами Державної казначейської служби України бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів: затверджено Наказом Державної казначейської служби України № 36 від 06.02.2018р. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0078506-10#Text>
6. Кириленко О. П. Формування інституційного забезпечення прозорості бюджетного процесу в Україні. *Фінанси України*. 2017. №8. С. 80-94.
7. Ларікова Т. В. Особливості складання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів у період воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 100-114.
8. Лютова Г. М., Тупицька А. В. Синергетичний підхід до звітності в Україні. *Фінансовий простір*. 2019. № 4. С. 171-188.
9. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування: затверджено наказом Міністерства фінансів України 24.01.2012 № 44 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12#Text>
10. Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 17 січня 2018 року №12. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0012201-18#Text>
11. Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя: Наказ Міністерства фінансів України 30 січня 2018 року №41. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0041201-18#Text>
12. Соколовська А. М. , Райнова Л. Б. Найкращі практики звітування про податкові витрати та необхідність їх запровадження в Україні. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 7-31.

Тема 8 Контроль за виконанням бюджетів

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/card2#Card>.
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
3. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с.
4. Бюджетний менеджмент [Текст] : підруч. для здобувачів вищ. освіти : [в 2 ч.] / В. О. Онищенко [та ін.], [за ред. В. О. Онищенко]; Нац. ун-т "Полтав. політехніка ім. Юрія Кондратюка". Київ : Знання України, 2023. Ч. 1. 2023. 644 с..
5. Контроль у бюджетних установах: терія та практика [Текст] : монографія / [Л. В. Дікань та ін.]; за заг. ред. Л. В. Дікань. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 330 с.
6. Лютий І., Карпич А., Зубченко В. Державний фінансовий контроль як чинник ефективного використання коштів місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 4(69). С. 53-62.
7. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
8. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року № 2755-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/card2#Card>
9. Положення про Державну аудиторську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>
10. Положення про Державну казначейську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>
11. Положення Про Державну податкову службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
12. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
13. Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами (із змінами): затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 р. N550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>
14. Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 2011 року №21 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/21-2011-%D0%BF#Text>
15. Про рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 року №315/96-ВР (із змінами). URL: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16727066>

Тема 9 Світовий досвід бюджетного менеджменту

1. Бондарук, Т. Г. Бюджетний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Т. Г. Бондарук, Л. Є. Момотюк, Н. Ю. Мельничук ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. Київ : Август Трейд, 2016. 891 с.
2. Богдан Т. П. Координація фіскальної політики та механізми обмеження державного боргу й дефіциту в ЄС. *Фінанси України*. 2018. №3. С. 25-42.
3. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
4. Крауліх Патрік, Вайланд Гюнтер. Програмно-цільовий метод бюджетування у федеральній землі Гесен, Німеччина. *Фінанси України*. 2014. №11. С. 7-16.

5. Кузькін Є. Ю., Котляревський Я. В., Шишко О. В. Зарубіжний досвід фіскальної децентралізації: проблеми та шляхи розв'язання. *Фінанси України*. 2015. №12. С. 63-72.
6. Савчук Н. В. Світовий досвід формування доходів бюджету та перспективи його адаптації в Україні. *Фінанси України*. 2014. №3. С. 23-36.
7. Соколовська А. М., Петраков Я. В. Зарубіжні моделі фінансування науки. *Фінанси України*. 2018. №2. С. 48-71.
8. Титарчук, І. М. Бюджетний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / І. М. Титарчук, Ю. В. Негода; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2016. 331 с.
9. Чекановський В. П. Світовий досвід реформування бюджетних систем зарубіжних країн та шляхи його впровадження в Україну. *Економіка та держава*. 2015. № 10. С. 127-129.
10. Тулай О., Нитка С. Фінансування первинної медичної допомоги: реалії та проблеми імплементації британського досвіду в Україні. *України. Світ фінансів*. 2021. Вип. 4(69). С. 39-52.
11. Ювженко Н. М. Зарубіжний досвід застосування автоматизованих систем бюджетування. *Економіка та держава*. 2019. №4. С. 106-111.
12. Сторонянська І. З., Бенювська Л. Я. Моделі фінансового вирівнювання: світова практика. *Фінанси України*. 2020. № 2. С. 25–37.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1.	http://www.rada.gov.ua	-Веб-портал Верховної Ради України
	http://www.president.gov.ua	-Веб-портал Адміністрації Президента України
2.	http://www.kmu.gov.ua	-Веб-портал Кабінету Міністрів України
3.	http://mon.gov.ua	-Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4.	http://www.auc.org.ua	- Веб-сайт Асоціації міст України
7.	http://nbuv.gov.ua/	-Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
8.	http://gntb.gov.ua/ua/	-Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9.	http://www.ounb.km.ua/	-Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10.	http://www.adm.km.ua/	-Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11.	http://km-oblrada.gov.ua/	-Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12.	http://www.khmelnysky.com/	-Веб-сайт Хмельницької міської ради
13.	http://www.univer.km.ua/	-Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14.	http://www.mof.gov.ua	-Веб-сайт Міністерства фінансів України
15.	http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/index	- Веб-сайт журналу «Світ фінансів»
	http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/issue/archive?issuesPage=3	-Веб-сайт журналу «Світ фінансів (архів)

ОНОВЛЕНО:

Професор кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор

03 жовтня 2022 року

_____ Віктор СИНЧАК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

04 жовтня 2022 року, протокол № 2.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцента

04 жовтня 2022 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ